

Ledenbericht

NOVEMBER 2023 / 133E JAARGANG NR. 6 / VERSCHIJNT 6 X PER JAAR



Van de voorzitter

Op de Najaarsvergadering van 28 oktober jl. mocht ik de voorzittershamer van Henk Grootveld overnemen. Daarmee heb ik grote schoenen te vullen en dat is een voorrecht en groot plezier. Er staat onze vereniging immers veel moois te wachten. Zoals, uiteraard, het jaarlijks hoogtepunt in december: de presentatie van het Jaarboek. Op 20 april 2024 reikt onze erevoorzitter, burgemeester mr. J.H.C. van Zanen, de Die Haghe Prijs uit en in 2025 vieren wij ons 27e lustrum. Bestuur en commissie zijn al druk bezig met het Lustrumboek. Met de vorige Lustrumboeken voor ogen ligt de lat hoog. Bestuur en commissie houden die lathoogte nauwkeurig in de gaten.

Met zijn laatste 'Van de voorzitter' zadelde Henk Grootveld ons op met een historische cliffhanger. Is het charter gedateerd op 13 juli 1313 of 14 juli 1313? Mede met behulp van het *Taschenbuch der Zeitrechnung* van Grotefend komen verschillende leden tot de overtuigende en eensluidende conclusie dat 14 juli 1313 de juiste datum van het charter is. Moll, voormalig voorzitter van onze vereniging, had het dus bij het verkeerde eind. Zoals ik er onlangs achter kwam dat ik het zelf ook – al jaren door en langs de Schoorsteenvegerstraat bij het Lange Voorhout lopend – bij het verkeerde eind had. Ik veronderstelde dat dit smalle straatje in het verleden een doorgang voor schoorsteenvegers was. Totdat ik onlangs voor het eerst het onderschrift op het straatnaambord las: Jacob Schroots, 17-eeuwse grondeigenaar, verbastering van 'Schroot zijn straatje'. Ik verheug mij erop, samen met u, de komende jaren over dergelijke

en belangrijker Haagse historische kwesties van gedachten te mogen wisselen. De Haagse geschiedenis is immers aanmerkelijk meer dan de geschiedenis van zomaar een dorp. Of stad.

Max Keulaerds

Activiteiten

Doorgeven e-mailadres

Naast het Ledenbericht sturen we u zo nu en dan een e-mail om u op tijd te informeren over activiteiten van Die Haghe. Als u in de afgelopen tijd geen Nieuwsbrief van Die Haghe heeft ontvangen, zou het kunnen zijn dat we niet beschikken over uw (juiste) e-mailadres. Als u uw e-mailadres aan ons kenbaar wilt maken, kunt u dat doen via administratie@haagsegeschiedenis.nl. U kunt ook gebruik maken van de website: www.haagsegeschiedenis.nl/contact

Ypenburg, van "Haags" vliegveld tot Vinexwijk

Er zijn nog plaatsen vrij!

Op 1 november zal Henk Kronenberg spreken over Ypenburg: de ontstaansgeschiedenis van, hoe het vliegveld tot stand kwam en welke rol het vliegveld speelde in de oorlog 1940-1945. Vervolgens zal hij ingaan hoe het gebied is omgevormd tot een Vinexlocatie.

AGENDA

1 NOVEMBER 2023

Lezing Henk Kronenberg:
Ypenburg, van "Haags"
vliegveld tot Vinexwijk

6 DECEMBER 2023

Wim Tigges bespreekt zijn
boek over Cornélie Noord-
wal



[Blik op het oude hoofgebouw](#)

Henk is voorzitter van de Historische Vereniging Buitenplaats Ypenburg en weet uit dien hoofde enorm veel over de wijk van toen en nu en kan daar boeiend over vertellen.

Datum: 1 november 2023
Aanvang: 15.00 uur, koffie / thee vanaf 14.45 uur
Duur: ca. 1.5 uur
Locatie: De Salon van het Haags Historisch Museum. Korte Vijverberg 7
Kosten: € 5 voor leden en € 7,50 voor introductés
Aanmelden: www.haagsegeschiedenis.nl/activiteiten

Het Den Haag van Cornélie Noordwal

Op 6 december zal Wim Tigges spreken over zijn boek over Cornélie Noordwal in De Salon van het Haags Historisch Museum. Deze lezing was al in september gepland maar is toen afgelast wegens te weinig belangstelling. Van verschillende kanten is gevraagd het toch nog een keer in de wintermaanden te plannen.

Cornélie Noordwal (Den Haag, 1869–Parijs, 1928) was ooit een van de meest gelezen vrouwelijke auteurs, maar na haar dood zijn haar voordien nog regelmatig herdrukte romans vrijwel volledig in de vergetelheid geraakt. Het boek van Tigges wil een beeld schetsen van de ontwikkeling van haar carrière als auteur, waarbij de schrijfster zelf aan het woord komt middels citaten uit haar werk. Ook haar recensenten worden aan het woord gelaten, en haar stijl wordt vergeleken met die van schrijvers als Louis Couperus en Charles Dickens. Noordwals boeken geven boeiende en vaak humoristische inkijkjes in het dagelijkse (Haagse) stadsleven van haar tijd.

Wim Tigges is oud-universitair docent middeleeuwse en moderne letterkunde, en thans nog werkzaam als gastmedewerker bij het onderzoeksinstituut LUCAS van de Leidse Faculteit Geesteswetenschappen.



Datum: 6 december 2023
Aanvang: 15.00 uur, koffie / thee vanaf 14.45 uur
Duur: ca. 1.5 uur
Locatie: De Salon van het Haags Historisch Museum. Korte Vijverberg 7
Kosten: € 5 voor leden en € 7,50 voor introductés
Aanmelden: www.haagsegeschiedenis.nl/activiteiten

Nieuws uit het HHM

Tentoonstellingen

Overzicht tentoonstellingen: www.haagshistorischmuseum.nl

Publicaties

Miep Smitsloo-de Graaff, *De Ziel van de Binckhorst*, Sleutelstad Uitgevers/Smitsloogroep, voorjaar 2023.

Verkrijgbaar via website www.dezielvandebinckhorst.nl en boekhandel Douwes, Herengracht 60, Den Haag.

284 pagina's

ISBN 978-90-8115-802-2

Prijs 29,95 euro

De geschiedenis van het middeleeuwse kasteel De Binckhorst vormt in het boek *De Ziel van de Binckhorst* het uitgangspunt om ook de toekomst van voormalig industriegebied De Binckhorst te beschouwen. Menno Smitsloo, de echtgenoot van de schrijfster, is de huidige eigenaar van het kasteel.

Het kasteel, naamgever van het gebied, is gelegen aan de Binckhorstlaan en wordt omringd door het oude industriegebied. Hier vindt de komende jaren een transformatie plaats van industrie naar woon- en werklocatie. Het is de grootste en meest complexe binnenstedelijke gebiedsontwikkeling van Den Haag. De sloop van kantoren maakt dat het kasteel in het zicht is komen te liggen. Het vormt een historisch hoogtepunt van het te transformeren gebied.

Vormgeving van het boek

Het boek is prachtig vormgegeven door Remco Mulckhuysen van Coördesign. Het is een vierkant formaat van 27 bij 27 cm. Het kaft en de schutbladen zijn uitgevoerd in zilvergrijze en zachtrode tinten. De titel is uitgesneden in het kartonnen kaft. De rug toont de binding waarbinnen de naam van het kasteel is gedrukt. Ondanks de omvang van het boek is het gewicht uiterst licht, wat het boek makkelijk te hanteren maakt. Het is een rijk geïllustreerd boek, waarbij de 207 afbeeldingen in kleur en zwart-wit zich veelal uitstrekken over anderhalve pagina. Hoewel het boek chronologisch is opgebouwd, is het door de korte thematische tekstblokken makkelijk om slechts her en der in het boek een stukje te lezen.

Geschiedenis van het kasteel

Mogelijk was de voorloper van het kasteel een hofstede uit 1079. In 1308 liet ridder Symon van Benthem (1260-1327), het kasteel bouwen op een smalle strandwal, waarop het in het verlengde lag van Huis te Werve en hofstede Het Kleine Loo. Het kasteel was omringd door een leeg veengebied tussen Den Haag, Voorburg en Rijswijk. Het lag aan de smalle Vroonsloot die pas in 1344-1345 zou worden uitgegraven tot Trekvljet, de vaarverbinding tussen Den Haag en De Vliet. Het grondplan van het kasteel bestond uit een rechthoek van 8,5 bij 25 meter. Op een, half boven de grond gelegen, gewelfde kelder waren met baksteen één rechthoekige zaal en een tweede verdieping met uitkijktoren en schietgaten gebouwd. Het geheel was omringd met wallen en grachten en had dus een verdedigende functie. Dit was nodig ten tijde van de Hoekse en Kabeljauwse twisten (1350-1490). In 1351 werd het kasteel verwoest om opgebouwd te worden door Jacob, zoon van Symon van Benthem. In 1359 werd het wederom verwoest en herbouwd. Jacob noemde zich Van den Binckhorst. Het kasteel wisselde vele malen van eigenaar en kent



een ingewikkelde bezitsgeschiedenis. Nadat het kasteel door een rechterlijk proces in 1563 in bezit kwam van ridder Willem Snouckaert bleef het tot 1678 in eigendom van zijn geslacht. Zijn jongere broer Jacob II Snouckaert bouwde in 1614 een vleugel aan het kasteel en in 1625 voegde zijn weduwe Anna van Brederode een tweede vleugel toe. Dit leverde het aanzien op zoals wij het kasteel nu kennen vanaf de Binckhorstlaan: een iets naar achtergelegen rechthoekig midden-deel, geflankeerd door twee dwarsgeplaatste zijvleugels, met aan de zijde van de Trekvljet een trapgevel en een toren. Het kasteel had een tuin aan de Trekvljet en een grote oprijlaan naar de Binckhorstlaan, omringd door tuinen. Aan de Binckhorstlaan stonden boerderijen en dienstgebouwen. De tuinen waren in de 17e eeuw strak geometrisch van vorm en werden in de 18e eeuw veranderd in tuinen in landschapsstijl met een zichtas naar de Laakmolen.

Vanaf 1678 wisselde het kasteel wederom vele malen van eigenaar. Vermeldenswaardig is dat het tussen 1839 en 1846 in handen kwam van Franciscus Binckhorst (1786-1871), waarschijnlijk een nazaat van de stichters van het kasteel.

Mieke Smitsloo-De Graaff besteedt veel aandacht aan alle aspecten van het dagelijks leven op het kasteel door de eeuwen heen, de archeologie, de rol die het kasteel in de literatuur en beeldende kunsten heeft gespeeld en aan de kunstenaars die in de 19e en 20ste eeuw in de omgeving van en op het kasteel hebben gewerkt, waaronder Theo van Hoytema (1863-1917).

Het kasteel in de twintigste en eenentwintigste eeuw

In 1928 kocht de gemeente Den Haag het vervallen complex en liet het tussen 1935-1938 restaureren. In 1940 werden 64 militairen van de '4e sectie van het VII Zoeklicht' ingekwartierd, met als doel het scannen van de lucht op vijandige vliegtuigen. Drie van hen kwamen om in de eerste meidagen van 1940. Aan de zijde van de Trekvljet is in de kasteeltuin een monument ter nagedachtenis aan hen opgericht. Het kasteel bood van 1940 tot 1941 een dak boven het hoofd van 58, door het bombardement op hun stad ontheemde, Rotterdammers. Van 1942 tot aan 1958 verhuurde de gemeente het kasteel aan de Diaconie voor de huisvesting van weesjongens. In het boek doen vele van hen getuigenis over hun tijd in het kasteel.

De volgende huurder, de Stichting Vakopleiding Bouwbedrijf, bleef van 1958 tot 1993 en liet in de jaren '60 voor het kasteel een hoog

kantoor bouwen. In 2018 is dit gebouw gesloopt. Menno Smitsloo kocht het kasteel in 1993 van de gemeente, toen de Stichting VB het terrein verliet. Hij verhuurde het tot 2020 aan medische klinieken. Momenteel is de huurder een organisatie voor kinderopvang. Twee nazaten van het geslacht Snouckaert, de heer Walter Evert Baron Snouckaert van Schaburg en zijn broer, hebben zich beijverd bij de gemeente om het kasteel onderdeel van de groenvoorzieningen in de getransformeerde Bickhorstwijk te laten zijn en om de kasteeltuin gedeeltelijk te reconstrueren. Samen met de begraafplaats Sint Barbara zal het kasteel in de toekomst een groene long gaan vormen in de toekomstige woonwijk. Ook andere iconische gebouwen blijven behouden en krijgen een nieuwe woon- of werkbestemming zoals Binck36, het PTT-complex uit 1915 aan de Binckhorstlaan en de Caballerofabriek uit 1953 aan de Saturnusstraat. Deze gebouwen maken deel uit van de zogenaamde dertien Binckplekken: historische gebouwen, locaties of groenvoorzieningen in het gebied die ingepast gaan worden in de bebouwing. Die zal voornamelijk uit tot 70 meter hoge woontorens bestaan, die allen in het boek worden beschreven.

In het boek wordt tot slot aandacht besteed aan de initiatieven die particulieren, de gemeente, architecten en projectontwikkelaars ondernemen om duurzaam te bouwen, de gevels te voorzien van groen, binnentuinen te creëren en vernieuwende energievoorzieningen toe te passen.

Zo schrijft De Binckhorst opnieuw geschiedenis.

Laura Plezier

Nieuwe leden

De heer G.J. van Leeuwen

De heer R. de Valk

Mevrouw W. de Valk

De heer C.R. Hilvers

De heer A.V. Sijtsma

De heer H. van der Stap

Het bestuur van Die Haghe is als volgt samengesteld:

Voorzitter

dhr. H.C. Grootveld

Secretaris

dhr. A.Th.A. Roodnat

Penningmeester

dhr. W.K.H. Berghuis

Leden

mw. R. Bilkes

dhr. T. Brill

mw. L.M. Plezier

Dhr. R. Schütz

Secretariaat

Calliopestraat 24

2511 GH Den Haag

e-mail:

secretaris@haagsegeshiedenis.nl

Financiën

Rekening NL49 INGB 0000.0717.91 t.n.v.

Geschiedkundige Ver Die Haghe

Info ledenadministratie en opgave nieuwe leden

dhr. E.B. de Vries

Hoefbladlaan 68

2555 EH Den Haag

administratie@haagsegeshiedenis.nl

Redactieadres Ledenbericht

Cornelis de Wittlaan 168

2582 CM Den Haag

e-mail: j.monnerreau@kpnmail.nl

Redacteur Ledenbericht

dhr. J. Monnerreau

Website Die Haghe:

www.haagsegeshiedenis.nl

Jaarboek Die Haghe

Voor aanwijzingen auteurs en inzenden

van kopij:

secretaris@haagsegeshiedenis.nl

Contributie/Opzegging

Bij opzegging van het lidmaatschap

in de loop van het verenigingsjaar

blijft de contributie voor dat jaar

verschuldigd. Zie Statuten op website

Die Haghe